

1. Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Algemene inleiding en kennismaking</u></p> <p><u>Thema: Het Onze Vader</u> (2 weken; 4 lessen) Vertrekken vanuit de Bijbelverhalen (Mt en Lk). Uitleg geven bij elke regel.</p> <p><i>Tips: gebruik de gebarentaal; het gebed zingen (opname van Gent "Mijn ziel love de Heer, Rimsky Korsakov)</i> <i>Invuloefening, gebruik van andere talen</i></p> <p><u>Thema: De 12 grote feesten</u> (6 à 7 weken, 12 à 14 lessen) Kort houden, vooral wat betreft de al bestudeerde feesten. Vetrekken van de kennis uit andere jaren.</p>	<p>Werkmap organiseren, voorblad van het kaft maken.</p> <p>De leerling beseft dat het gebed van Jezus zelf komt.</p> <p>De leerling kent het gebed en begrijpt de betekenis ervan, zin voor zin.</p> <p>De leerling herhaalt zijn kennis van het bijbel referentiesysteem.</p> <p>De leerling ontwikkelt het bewustzijn om deel te nemen aan het liturgisch leven van de Kerk.</p> <p>De leerling maakt kennis met de 12 grote feesten.</p> <p>De leerling kent de kern van elk feest.</p>	<p>De leerling ziet in wat universele broederschap betekent en ervaart het vanuit zijn eigen traditie.</p> <p><i>ILC 4: de leerling ontdekt en verwoordt open en bedachtzaam gedachten, gevoelens, ervaringen en normen en waarden vanuit de eigen levensbeschouwing.</i></p> <p>De leerling leert respect te hebben voor de verschillende kalendertradities en manieren om met de feesten om te gaan.</p> <p><i>ILC 6: de leerling gaat respectvol en open om met de diversiteit binnen de eigen levensbeschouwing.</i></p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><i>Tips: werken met afbeeldingen uit de tradities, iets realiseren zoals een palmkruisje; Het ritueel kort tonen; Bij feesten horen bijzondere voedingsregels; Een kalender aan de hand van en /of foto's iconen, voedingsregels, ... Onderscheid maken tussen feesten met vaste datum en bewegelijke data.</i></p> <p>1. Geboorte van Moeder Gods Joachim en Anna verwachten hun eerstgeboren kind als antwoord op hun gebed en voltooiing van Gods plan. Link maken met "Uw wil geschiede" uit Onze Vader.</p>	<p>De leerling leert ze te benoemen en herkennen aan de hand van de iconen en de troparia.</p> <p>De leerling kan de feesten ter ere van Maria en die ter ere van Jezus aanduiden.</p> <p>De leerling kan de feesten op een kalender plaatsen.</p> <p>De leerling bidt sinds het 1ste leerjaar en hij beseft dat God blijft antwoorden op Zijn manier en wanneer Hij het wil.</p> <p>De leerling leert dit feest kennen als voorbereiding van de redding van de wereld.</p>	<p>De leerling wordt bewust van het belang van symbiotische en verdraagzame relatie met zijn medeleerlingen die een andere levensvisie hebben.</p> <p>Er kan aandacht besteed worden aan de lokale tradities, al dan niet kerkelijk, die bij deze feesten horen, vooral wanneer leerlingen uit verschillende werelddelen komen.</p> <p><i>ILC 17: de leerling gaat respectvol en open om met de eigenheid van andere levensbeschouwingen.</i></p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>2. Kruisverheffing Het vinden van het historische kruis. Aandacht besteden aan de historische achtergrond van het feest en kort samenvatten wie Constantijn en Elena zijn. Linken met verdere lessen over het leven van de Kerk. Nadruk leggen op het levend gevende karakter van kruis.</p> <p>3. Tempelgang Moeder Gods Herhalen van het verhaal (jaar 2), de nadruk leggen op Maria als Tempel, haar zuiverheid en nederigheid.</p> <p>4. Kerstmis Christus is mens geworden. Het verhaal herhalen, de nadruk op de twee naturen; Hij is God en wordt mens om ons te redden.</p> <p><i>Tip: tijdsband en kaart gebruiken, zelf maken.</i></p>	<p>De leerling ontwikkelt zijn historische bewustzijn. De leerling leert het verschil tussen het dodende kruis en het christelijk levend gevende kruis: de leerling leert dat het kruis ons redding en verlossing brengt.</p> <p>De leerling krijgt respect voor zijn lichaam als tempel van God. De leerling wordt bewust van zijn gedachten en houding op zijn persoonlijkheid.</p> <p>De leerling leert dat Kerstmis de menswording van God is. Hij leert over de historische gegevens van Zijn komst. De tijdsband is op Zijn incarnatie gebaseerd.</p>	<p>De leerling krijgt respect voor de historiciteit en de realiteit van het christendom.</p> <p><i>ILC 7: de leerling ontwikkelt een positief zelfbeeld en neemt initiatief gebaseerd op beleving van de eigen levensbeschouwing.</i></p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>5. Theofanie Openbaring van de Drie-Eénheid. Het verhaal herhalen. Het verhaal van Abraham en de drie engelen herhalen.</p> <p><i>Tip: de icoon van Roublev.</i></p> <p>6. Heilige ontmoeting in de Tempel Simeon en Hanna hebben heel hun leven gewacht in vasten en gebed op de vervulling van een belofte dat zij met hun eigen ogen de Messias zouden zien.</p> <p>7. Verkondiging Volledige overgave; Maria is hierdoor het beeld geworden voor alle mensen: Zij is de brug tussen hemel en aarde.</p> <p><i>Tip: icoon Moeder Gods van het teken en andere kunstwerken, Onze-Lieve-Vrouwekerk in Brugge.</i></p>	<p>De leerling ziet hoe God zich openbaart in de geschiedenis. De leerling kan betekenis geven aan de gebeurtenissen van het O.T en N.T. en leert deze te linken.</p> <p>De leerling ziet in dat een ontmoeting met God niet evident is, dat hij ook met geloof en voorbereiding dient te wachten. De leerling leert te zien met ogen en hart als hij naar God verlangt.</p> <p>De leerling ziet in dat Maria volledig op God vertrouwt. De leerling begrijpt dat hij ook op God mag vertrouwen.</p> <p>De leerling begrijpt dat Maria hierdoor het beeld is geworden voor alle mensen.</p>	<p>De leerling ontdekt dat in elke religie sporen van God te vinden zijn.</p> <p>De leerling beseft dat hij niet onvoorbereid naar eender welke feest gaat.</p> <p>De leerling ontdekt dat er ook voorbeeldfiguren uit de Bijbel en het leven van de Kerk komen. De leerling beseft dat deze ook inspirerend kunnen zijn voor elkeen.</p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>8. Palmzondag Hij is de Messias, de Verlosser, waar alle mensen naar verlangen.</p> <p>9. Hemelvaart Christus keert terug naar Zijn Vader, Die Hem gezonden heeft. Hij verlaat ons om verheerlijkt te worden bij Zijn Vader en ons mee te verheerlijken.</p> <p>10. Pinksteren Nederdaling van de Heilige Geest. Openbaring van de Drie-Eénheid. De geboorte van de Kerk.</p> <p>11. De verheerlijking op de berg Thabor/transfiguratie De drie apostelen krijgen de kans iets van Jezus' goddelijke natuur te zien. Jezus is het leven en het licht. Hij spreekt met Elia en Mozes.</p> <p><i>Tip: de getuigenis van Petrus in zijn 2de brief.</i></p>	<p>De leerling leert Jezus te identificeren als Messias.</p> <p>De leerling begrijpt dat Jezus ons niet verlaat maar zijn mensheid opneemt in de Hemel: de verheerlijking.</p> <p>De leerling ontwikkelt zijn historische bewustzijn over het prille begin van de Kerk.</p> <p>De leerling leest de Bijbelse tekst.</p> <p>De leerling maakt de link met de andere openbaringen (zie boven).</p>	<p>De leerling ziet in en ervaart betrokkenheid en verbondenheid binnen de orthodoxe wereld aan de hand van deze gemeenschappelijke feesten.</p> <p>De leerling ziet in en ervaart dat deze feesten waarden voor zijn gedrag in de samenleving bevatten en een universele draagwijdte hebben.</p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>12. Ontslaping Moeder Gods De apocriefe tekst en de hymnologie van het feest: de apostelen verenigen zich bij deze gelegenheid, behalve Tomas.</p> <p><i>Tips: activiteitenspel op synology, memospel, jaaroverzicht met de seizoenen op synology, bij de verschillende tradities komen vooral de leerlingen aan bod of wordt er fotomateriaal gebruikt.</i></p> <p><i>Toneeltje bij Kruisverheffing.</i></p>	<p>De leerling reflecteert over sterven/ontslapen en de betekenis ervan als overgaan naar een nieuw leven.</p>	

2. Van Allerheiligen tot Kerstvakantie (6 à 7 weken: 12 à 14 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>Thema: de mysteriën/sacramenten (6 à 7 weken, 12 à 14 lessen)</p> <p>De Bijbelse achtergrond van de sacramenten opzoeken. De relatie met God opbouwen. De sacramenten noemen wij bij voorkeur mysteriën.</p> <p>De nadruk wordt gelegd op</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doop en myronzalving, - De eucharistie, - Het huwelijk. <p>1. De doop en myronzalving</p> <p>Door de doop worden we opgenomen in de christelijke gemeenschap en we ontvangen de Heilige Geest door de myronzalving.</p> <p>We worden ledematen van Christus' Lichaam, de Kerk, doordat we door water en Geest opnieuw geboren worden in het leven van de Drie-Eénheid.</p> <p>Herhaling thema water in de doop.</p>	<p>De leerling ontwikkelt het bewustzijn om deel te nemen aan het liturgisch leven van de Kerk. De leerling beseft dat slechts ritueel en context samen betekenis krijgen.</p> <p>De leerling leert de kerkelijk betekenis van de woorden mysterie en sacrament als de werking van God in het leven van de mens. De leerling kan de mysteriën benoemen.</p> <p>De leerling beseft dat de doop en de myronzalving het begin van zijn christelijk leven zijn: zijn relatie tot God alsook tot de kerkgemeenschap.</p> <p>De doop geeft ook toegang tot de deelname aan de andere sacramenten (zie eucharistie). De leerling neemt kennis met de betekenis van waterwijding.</p> <p>De leerling leert dat de persoon de Heilige Geest ontvangt door de myronzalving.</p>	<p>De leerling ontwikkelt en ervaart een positieve en empathische houding ten opzichte van zijn naasten.</p> <p><i>ILC 12: de leerling herkent en benoemt de levensbeschouwelijke kleuring van gedachten, gevoelens, ervaringen, waarden en normen bij zichzelf en anderen.</i></p> <p>De leerling leert over de doop bij de andere christenen.</p> <p>De leerling ontdekt dat bij vele gemeenschappen initiaties bestaan.</p> <p><i>ILC 16: de leerling is constructief kritisch over de eigen en andere levensbeschouwingen.</i></p>

Van Allerheiligen tot Kerstvakantie (6 à 7 weken: 12 à 14 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>2. Eucharistie We worden verenigd met Christus. De liturgie is niet enkel een herdenkingsmaal maar is de voortzetting van het Laatste Avondmaal. Tijdens de epiclesse worden brood en wijn Lichaam en Bloed van Jezus. Om God te loven, te aanbidden, te danken, het Goede Nieuws verkondigen van Christus' dood en verrijzenis.</p> <p>3. Huwelijk/priesterambt Priesterschap/Huwelijk: de liefdevolle zelfgave herkennen in het sacrament van het huwelijk; het priesterschap, het diaconaat en ander vormen van christelijk engagement. (In het leven van Jezus ontdekken dat het geheim van de liefde zelfgave is).</p> <p>Kort melden dat er nog andere mysteriën bestaan in de Kerk, onder meer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Priesterambt, 2. Ziekenzalving, 3. Biecht, 4. Uitvaart. 	<p>De leerling leert dat we verenigd worden met Christus door deel te nemen aan de maaltijd. De leerling leert dat het brood en de wijn werkelijk Zijn Lichaam en Bloed worden tijdens de epiclesse.</p> <p>De leerling beseft opnieuw het belang van het ritueel.</p> <p>De leerling herkent in het huwelijk de spirituele vereniging tussen man en vrouw die één worden in God.</p> <p>Ook het voortbrengen van de mensheid wordt in het huwelijk ingezegend.</p> <p>De leerling weet dat deze sacramenten bestaan.</p>	<p>De leerling leert dat de eucharistie anders wordt bekeken en/of gevierd in de andere christelijke denominaties.</p> <p><i>ILC 17: de leerling gaat respectvol en open om met de eigenheid van andere levensbeschouwingen.</i></p> <p>De leerling herkent dat andere vormen van liefde bestaan en toont een open en respectvol houding tegenover deze vormen.</p>

3. Van Kerstvakantie tot Carnaval (5 à 8 weken: 10 à 16 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>Thema: Ontstaan van de kerk (3 à 4 weken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jezus als Oprichter van de Kerk en de apostelen als medeoprichters. <p>Zending van de apostelen, de Heilige Geest komt als "Vurige Tongen".</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pinksteren: de leerlingen ontvangen de Heilige Geest. 	<p>De leerling leert over het ontstaan en verspreiding van de Kerk. Hij leert dat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de doop ook de levenswijze veranderde; - Dat sommige mensen vervolgd werden omwille van hun geloof; - Dat mirakelen gebeurden door geloof. <p>De leerling maakt kennis met de ontstaansgeschiedenis van de Kerk en de zending van de apostelen.</p> <p>De leerling begrijpt dat het geloof in de verrezen Christus de verbindende schakel is voor de christenen.</p> <p>De leerling ziet dat de Heilig Geest komt als 'vurige tongen'.</p>	<p><i>ILC 1: de leerling ontdekt en verwoordt de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.</i></p> <p>De leerling kan vuur in verschillende situaties bespreken: keukenvuur, haardvuur, kampvuur, brand, vulkaan, kaarslicht, fakkeltocht.</p> <p>De leerling kan aan deze ervaringen uiteenlopende betekenissen koppelen zoals bv. warmte, gezelligheid, licht, bedreiging, onmacht, vernietiging, zuivering, ...</p>

Van Kerstvakantie tot Carnaval (5 à 8 weken: 10 à 16 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>- De doop van een menigte op Pinksteren. Dit gaat gepaard met de liefde, broederschap, eenheid, solidariteit, respect voor elkaar en verdraagzaamheid.</p> <p><i>Tips: werkbladen en knutselen; armbandjes in verband met vriendschap.</i></p> <p>Thema: Het leven van de Kerk (3 à 4 weken)</p> <p>- Korte presentatie van het boek "handeling der apostelen".</p> <p>- Korte uittreksels lezen.</p> <p>- Het leven van de eerste christenen; De vreugde, de broederschap, het delen van hun bezittingen.</p> <p><i>Tip: een PowerPointpresentatie laten maken door de leerling over Pinksteren, de vruchten van de Heilige Geest ook vandaag door de zorg voor de armen, de zieken, ...</i></p>	<p>De leerling ontdekt welk de mogelijke vruchten van de Heilige Geest zijn.</p> <p>De leerling weet uit welk Bijbelboek de informatie over het leven van de eerste kerk te vinden is.</p> <p>De leerling leert over het ontstaan en de verspreiding van de Kerk.</p> <p>De leerling leert over de concrete bekering in het leven van de eerst gedoopten.</p> <p>De leerling ontwikkelt het begrip vreugde in de context van de christelijke gemeenschap. Hij leert dit te zien als inspiratie voor zijn eigen leven als ook voor het parochiaal leven.</p>	<p>De leerling leert zijn leven te bekeren.</p> <p>De leerling ontwikkelt een positieve houding ten opzichte van zijn naasten.</p> <p>De leerling beseft het belang van vrijwilligerswerk, zijn betrokkenheid: dat hij op zijn niveau zich al kan inzetten.</p>

4. Van Carnaval tot Paasvakantie (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>Thema: Het leven van de Kerk vervolg</p> <ul style="list-style-type: none"> - De mirakelen door de apostelen Ze waren eenvoudige mensen die nu wonderen kunnen uitvoeren. De apostelen genezen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. - De verkiezing van de 7 diakens Ze horen bij de eerste vertegenwoordigers van de kerk. <ol style="list-style-type: none"> 1. Het werk van diaken Stefanus, naamfeest 27/12: Kort over zijn leven: hij durft blijven getuigen over de Christus; zijn martel samen met zijn belijdenis in Christus. Hij toont verdraagzaamheid. 2. Filippus, een van de 70 apostelen, een van de 7 diakens, naamfeest 10/11: Kort over zijn leven. - De verspreiding van de Christenen in Palestina. 	<p>De leerling ziet in de positieve gevolgen van de komst van de Heilige Geest in het leven van de apostelen.</p> <p>De leerling weet dat de behoeften van de christelijke gemeenschap evolueren en daarom worden de 7 diakens gekozen.</p> <p>De leerling begrijpt dat mensen kunnen vervolgd worden omwille van hun geloof, omwille van hun getuigenis over de waarheid.</p> <p>De leerling leert wat martellen is en dat er verschillende vormen van martel bestaan.</p> <p>De leerling beseft dat de apostelen en diakens getuigen dat Christus de waarheid is.</p>	<p>De leerling is ervan bewust dat ook nog vandaag mensen vervolgd worden omwille van hun godsdienst/levensbeschouwing.</p> <p>De leerling reflecteert op het recht op eigen godsdienst, traditie, alsook op eigen mening.</p>

5. Van Paasvakantie tot einde schooljaar (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: Paulus en Petrus</u></p> <p>Zoals Jezus niet allen was, hadden deze apostelen ook leerlingen, medereizigers. Herhaling: hun brieven maken deel uit van de Bijbel.</p> <p><i>Tip: de icoon van Petrus en Paulus.</i></p> <p>1. De persoon Saulus/Paulus (3 weken):</p> <p>Hij werd anders geroepen dan de andere apostelen. Zijn bekering: wie hij was, wie hij wordt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De reizen van Paulus: <p>Zonder te veel details, klemtoon op het Goede Nieuws dat hij overal bracht: verspreiding van het christendom bij de heidenen. Hij richtte overal nieuwe kerken op. Wie zijn reisgenoten waren.</p>	<p>De leerling ziet in dat het leven van de kerk steeds in gezelschap leven krijgt.</p> <p>De leerling maakt kennis met Paulus.</p> <p>De leerling begrijpt dan God op mysterieuze wijze zich aan de mens openbaart.</p> <p>De leerling ziet dat Paulus een centrale rol speelde in de vroege ontwikkeling en verspreiding van het christendom in landen ten oosten en noorden van de middellandse zee.</p>	<p><i>ILC 1: de leerling ontdekt en verwoordt de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.</i></p> <p>De leerling ziet het belang van de eigen traditie in bij de ontwikkeling van zijn eigen identiteit.</p> <p>De leerling ziet het belang van vriendschap in. Hij beseft dat vriendschap kan zonder onderscheid van levensbeschouwelijke achtergrond.</p> <p>De leerling ontdekt dat er verschillende manieren zijn om zich tot God te bekeren.</p>

Van Paasvakantie tot einde schooljaar (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><i>Tips: kaart gebruiken of knutselen, de reizen erop aanduiden; de afstand, de duurte van de reizen laten berekenen. Korte films.</i></p> <p>- De brieven van Paulus: Ze waren een steun voor de gelovigen. In zijn brieven geeft hij goede tips aan mensen die in Jezus geloven (Gods wil doen). In de brieven van Paulus: hij werd gedreven door een "Heilig Vuur".</p> <p><i>Tips: een kort uittreksel nemen; zelf een brief schrijven in de geest van Paulus.</i></p> <p>2. De persoon van Simon/Petrus, de voornaamste apostel (3weken)</p> <p>Betekenis van zijn naam. Kort zijn leven. Hij sprak in de naam van de andere apostelen te Jeruzalem. Wie zijn reisgenoten waren.</p>	<p>De leerling ziet in dat hij een hulpmiddel is voor de groei van het christelijk geloof.</p> <p>De leerling leert informatie op te zoeken en de trefwoorden aan te duiden.</p> <p>De leerling ontdekt hem als de apostel die zich met veel moed heeft ingezet voor de groei van de gemeenschap.</p> <p>De leerling ontdekt dat hij het leiderschap heeft gekregen en deze slechts uitvoerende te Jeruzalem.</p>	<p>De leerling ziet het belang van de teksten in. Hij ziet in dat ze universele waarden bevatten.</p>

Van Paasvakantie tot einde schooljaar (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<ul style="list-style-type: none"> - Mirakelen van Petrus: Een keuze maken. - Een uittreksel van een brief van Paulus: Een keuze maken. <p>Voor de laatste weken, een keuze maken uit de volgende opties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerkgeschiedenis <p>De belangrijke gebeurtenissen uit de kerkgeschiedenis en hun betekenis voor de geloofsgemeenschap (andere geloofsopvattingen). Concrete figuren en gebeurtenissen op een tijdsband situeren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De persoon van Johannes, De stichter van de 7 kerken. - Heden: <ol style="list-style-type: none"> 1. De orthodoxe kerk in België; 2. De orthodoxe kerk in de wereld. 	<p>De leerling kent de verhalen en kan hun betekenis situeren in de ontwikkeling van het geloof.</p> <p>De leerling ziet in dat ze een verdieping van het geloof bevatten.</p> <p>De leerling zien in dat de geschiedenis van de kerk dynamisch is.</p> <p>De leerling ziet in dat de kerk een dubbele dimensie heeft: lokaal en universeel.</p> <p>De leerling maakt kennis met het missionariswerk van de orthodoxe kerk ten tijde van Johannes en heden.</p> <p>De leerling maakt kennis met de geschiedenis van het orthodox geloof in België.</p>	<p>De leerling ziet in het recht voor de levensbeschouwingen om in het publiekelijk leven aanwezig te zijn.</p> <p>De leerling leert over de bijdrage van de kerk aan de maatschappij.</p> <p><i>ILC 19: de leerling ontdekt en verwoordt moeilijkheden en kansen voor ILD en ILS.</i></p> <p><i>ILC 20: de leerling ontdekt en verwoordt de rol van levensbeschouwingen voor zichzelf en de samenleving.</i></p>